

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

7. september 2006 *

I sag C-526/04,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af cour de cassation (Frankrig) ved afgørelse af 14. december 2004, indgået til Domstolen den 29. december 2004, i sagen:

Laboratoires Boiron SA

mod

Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, som er indtrådt i Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)'s rettigheder og forpligtelser,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans (refererende dommer), og dommerne J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris og G. Arestis,

* Processprog: fransk.

generaladvokat: A. Tizzano
justitssekretær: ekspeditionssekretær K. Sztranc,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. oktober 2005,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Laboratoires Boiron SA ved avocats A. Lyon-Caen, J. Philippe, C.-M. Dorémus og O. Cavézian

- Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale og d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon, som er indtrådt i Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)'s rettigheder og forpligtelser, ved avocats H. Calvet og O. Billard

- den franske regering ved G. de Bergues og S. Ramet, som befuldmægtigede

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Di Bucci, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 30. marts 2006,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af EF-traktatens bestemmelser om statsstøtte, særligt artikel 87 EF og artikel 88, stk. 3, EF.

- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en sag anlagt af Laboratoires Boiron SA (herefter »Boiron«) med påstand om tilbagebetaling af beløb indbetalt til Agence centrale des organismes de sécurité sociale (herefter »ACOSS«) som afgift på direkte salg af lægemidler. Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale og d'allocations familiales (Urssaf) er senere indtrådt i ACOSS' rettigheder og forpligtelser.

De nationale retsregler

- 3 I artikel R. 5106- 5 i lov om den offentlige sundhed er »distributør-grossist« defineret som »enhver virksomhed, der beskæftiger sig med køb og oplagring af lægemidler, bortset fra sådanne, der skal benyttes til eksperimenter på mennesker, med henblik på en gros-salg heraf uden yderligere forarbejdning«.

- 4 I den ministerielle bekendtgørelse af 3. oktober 1962 om distributør-grossisters forpligtelser til at forsyne apotekerne med medicin (JORF af 12.10.1962, s. 9999), der var gældende indtil februar 1998, var følgende fastsat:

»Artikel 1 — Enhver virksomhed, der beskæftiger sig med engrossalg af lægemidler som omhandlet i artikel R. 5115-6, stk. 4, i lov om den offentlige sundhed, samt disse virksomheders filialer, skal til stadighed råde over et lager af lægemidler, der gør det muligt at forsyne de apoteker, der ligger inden for deres forsyningsområde, og som tilhører deres sædvanlige kundekreds, med lægemidler, der svarer til en måneds forbrug.

Dette lager skal repræsentere et sortiment af lægemidler, der mindst omfatter to tredjedele af de lægemidler, der rent faktisk benyttes, og sortimentet skal kvantitativt svare til gennemsnittet af den månedlige omsætning i det foregående år.

Artikel 2 — Enhver virksomhed, der beskæftiger sig med engrossalg af lægemidler, samt disse virksomheders filialer skal være i stand til at kunne levere alle de lægemidler, der rent faktisk sælges i de apoteker, der tilhører deres faste kundekreds, og som ligger inden for deres distributionsområde, og inden for 24 timer efter modtagelsen af en bestilling kunne levere ethvert lægemiddel, der er en del af virksomhedens sortiment.

De skal føre tilsyn med deres beholdning af lægemidler med henblik på at undgå varemangel.«

5 Denne ordning er blevet ændret navnlig ved dekret nr. 98-79 af 11. februar 1998 om lægemiddelvirksomheder og om ændring af lov om den offentlige sundhed (JORF af 13.2.1998, s. 2287).

6 Artikel 12 i lov nr. 97-1164 af 19. december 1997 om finansiering af den sociale sikring i 1998 (JORF af 23.12.1997, s. 18635), der bl.a. har indsat artikel L. 245-6-1 i

lov om social sikring, har indført et bidrag på 2,5%, der fastsættes på grundlag af den omsætning uden afgifter, som lægemiddellaboratorierne har haft i Frankrig ved engrossalg til produktionsapoteker, andelsapoteker og apoteker tilhørende selskaber inden for mineredningsarbejde af lægemidler. Dette bidrag benævnes »afgift på det direkte salg«.

7 I artikel L. 245-6-1 i lov om social sikring er fastsat, at afgiften på det direkte salg opkræves til fordel for Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés.

8 Conseil constitutionnel (Frankrig) har i sin afgørelse nr. 97-393 af 18. december 1997 (JORF af 23.12.1997, s. 18649), der blev truffet i en sag, der var anlagt til prøvelse af artikel 12 i lov nr. 97-1164, fastslået, at afgiften på det direkte salg af lægemidler, der ikke påhviler det salg af lægemidler, som foretages af distributør-grossisterne, blev indført med henblik på at bidrage til finansieringen af Caisse nationale d'assurance maladie og at afbalancere konkurrencevilkårene mellem distributionsnettene for lægemidler, idet disse vilkår blev anset for at være blevet fordrejet, fordi distributør-grossisterne er underlagt en forpligtelse til offentlig tjeneste, der ikke gælder for lægemiddellaboratorierne.

9 Artikel L. 245-6-1 i lov om social sikring blev med virkning fra den 1. januar 2003 ophævet ved artikel 16 i lov nr. 2002-1487 af 20. december 2002 om finansiering af den sociale sikring i 2003 (JORF af 24.12.2002, s. 21482).

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Boiron er et fransk selskab, der fremstiller homøopatiske lægemidler, og i Frankrig sælges disse lægemidler udelukkende til apoteker ved direkte salg eller gennem distributør-grossister.

- 11 Med henblik på betaling af afgiften på det direkte salg oplyste Boiron kun ACOSS om omsætningen fra det direkte salg til apoteker, men ikke om den omsætning, der blev skabt ved lægemiddeldistributør-grossisternes mellemkomst.

- 12 ACOSS fandt, at de sidstnævnte salg skulle medregnes i det samlede direkte salg, der udgør beregningsgrundlaget for bidraget, og foretog følgelig en berigtigelse, der svarede til denne medregning.

- 13 Boiron betalte de opkrævede beløb, men klagede herover. Da ACOSS' styrelsesråd ikke besvarede den administrative klage, som Boiron havde indgivet, anlagde selskabet sag ved tribunal des affaires de securité sociale de Lyon (socialretten) med påstand om tilbagebetaling af de opkrævede beløb.

- 14 Boiron har til støtte for påstanden i det væsentlige gjort gældende, at fritagelsen for afgiften på direkte salg i medfør af artikel 87 EF udgjorde en ulovlig statsstøtte til fordel for distributør-grossister.

- 15 Ved dom af 3. juni 2000 gav tribunal des affaires de securité sociale de Lyon Boiron medhold og pålagde ACOSS at tilbagebetale de indbetalte beløb.

- 16 Cour d'Appel de Lyon udsatte efter begæring fra ACOSS først sagen indtil afsigelsen af Domstolens dom af 22. november 2001, Ferring (sag C-53/00, Sml. I, s. 9067), og ophævede derefter ved dom af 29. oktober 2002 dommen afsagt i første instans.

- 17 Boiron iværksatte herefter kassationsanke og fremsatte fire anbringender, hvoraf kun det første om fortolkningen af traktatens bestemmelser om statsstøtte er genstand for de præjudicielle spørgsmål.
- 18 Cour de cassation har for det første bemærket, at cour d'appel de Lyon frifandt Boiron på grundlag af Domstolens dom af 20. september 2001, Banks (sag C-390/98, Sml. I, s. 6117, præmis 80 og den deri nævnte retspraksis), idet den fastslog, at personer, der skal betale en afgift, ikke kan unddrage sig betaling under henvisning til, at den fritagelse, der gælder for andre personer, er statsstøtte. Denne praksis bekræftes af Domstolens dom af 13. juni 2002, Sea-Land Service og Nedlloyd Lijnen (forenede sager C-430/99 og C-431/99, Sml. I, s. 5235, præmis 47).
- 19 Den forelæggende ret har bemærket, at Domstolen i andre sager ikke har afvist at antage søgsmål om tilbagebetaling af afgifter eller bidrag opkrævet under tilsidesættelse af anmeldelsespligten i artikel 88, stk. 3, EF til realitetsbehandling.
- 20 Cour de cassation er derfor af den opfattelse, at disse domme enten kun indirekte behandlede dette spørgsmål, selv om der blev fremsat en formalitetsindsigelse (jf. Ferring-dommen), eller vedrørte støtteordninger, hvor de afgifter eller bidrag, der krævedes tilbagebetalt, var blevet opkrævet netop for at finansiere den anfægtede støtte (jf. Domstolens dom af 21.10.2003, forenede sager C-261/01 og C-262/01, Van Calster m.fl., Sml. I, s. 12249, og af 20.11.2003, sag C-126/01, GEMO, Sml. I, s. 13769).
- 21 Den forelæggende ret har for det andet påpeget, at Domstolen i Ferring-dommen fastslog, at afgiften på direkte salg, for så vidt som den udelukkende er pålagt det direkte salg af lægemidler, som foretages af lægemiddellaboratorierne, kun udgør

statsstøtte til distributør-grossisterne, i det omfang den fordel, som de opnår ved ikke at være underlagt afgiften på det direkte salg af lægemidler, overstiger de merudgifter, som de må afholde for at opfylde den forpligtelse til offentlig tjeneste, som de er pålagt ved den nationale lovgivning.

22 Cour de cassation har bemærket, at Domstolen i dom af 24. juli 2003, *Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg* (sag C-280/00, Sml. I, s. 7747), præciserede, at for så vidt som en statslig foranstaltning må betragtes som en kompensation, der er et vederlag for de af de begunstigede virksomheder leverede ydelser til opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste, påhviler det den forelæggende ret at undersøge, om følgende betingelser er opfyldt (de såkaldte »Altmark-betingelser«):

- For det første skal den begunstigede virksomhed faktisk pålægges at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart definerede.
- For det andet skal de kriterier, der er grundlaget for beregningen af kompensationen, fastlægges på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde.
- For det tredje må kompensationen ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne.
- For det fjerde skal størrelsen af den nødvendige kompensation, når udvælgelsen af den virksomhed, der skal overdrages en forpligtelse til offentlig tjeneste, i et

konkret tilfælde ikke gennemføres inden for rammerne af en procedure for tildeling af offentlige kontrakter, fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at gennemføre forpligtelserne, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne.

- 23 Den forelæggende ret har i denne forbindelse for det første fastslået, at de såkaldte »Altmark-betingelser« vedrører oplysninger, som den erhvervsdrivende, der anfægter støttens lovlighed, og som er uden for retsforholdet mellem den støtteberettigede eller den, som er fritaget, og staten eller den instans, som staten har oprettet eller udpeget til at forvalte støtten, ikke nødvendigvis har adgang til uden for rammerne af et søgsmål, hvorved den begunstigede selv inddrages.
- 24 Cour de cassation har herefter bemærket, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at det er stridende mod fællesskabsretten, at der indføres bevisregler, der gør det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at opnå tilbagebetaling af afgifter opkrævet i strid med fællesskabsretten (jf. bl.a. dom af 9.11.1983, sag 199/82, San Giorgio, Sml. s. 3595, præmis 14, og af 9.2.1999, sag C-343/96, Dilexport, Sml. I, s. 579, præmis 48).
- 25 Den forelæggende ret bemærkede endelig, at den erhvervsdrivende, der til støtte for sit krav om tilbagebetaling har gjort gældende, at den omtvistede foranstaltning i den foreliggende sag udgør statsstøtte, i medfør af de nationale regler om bevisbyrdefordelingen kan blive pålagt at føre bevis for, at de såkaldte »Altmark-betingelser« ikke er opfyldt. Den forelæggende ret har tilføjet, at den manglende fremlæggelse af de relevante beviser til støtte for den pågældendes påstand kan udgøre den eneste hindring for at påvise, at denne foranstaltning udgør statsstøtte.

26 Under disse omstændigheder har cour de cassation besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal fællesskabsretten fortolkes således, at et lægemiddellaboratorium, der skal betale et bidrag som det bidrag, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 97-1164 af 19. december 1997 om finansiering af den sociale sikring i 1998, kan påberåbe sig, at den omstændighed, at distributør-grossisterne ikke er pålagt denne afgift, udgør statsstøtte med henblik på at opnå tilbagebetaling?
- 2) Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, og henset til, at gennemførelsen af tilbagebetalingskravet alene kan afhænge af den dokumentation, som den, der fremsætter kravet, har fremlagt, ønskes det oplyst, om fællesskabsretten skal fortolkes således, at de nationale regler, hvorefter tilbagebetalingen af et bidrag gøres afhængig af, at den, der har fremsat krav om tilbagebetaling, fører bevis for, at den fordel, som distributør-grossister opnår, overstiger den merudgift, som de må bære for at overholde de forpligtelser til offentlig tjeneste, som de er pålagt i henhold til national ret, eller for at de betingelser, som Domstolen har opstillet i sin dom af 24. juli 2003 [Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg], ikke er opfyldt, skal anses for at udgøre bevisregler, der gør det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at opnå betaling af et obligatorisk bidrag, såsom det bidrag, der er fastsat i artikel 245-6-1 i code de la sécurité sociale, og som en erhvervsdrivende har fremsat krav om tilbagebetaling af over for den kompetente myndighed, i dette tilfælde ACOSS, med den begrundelse, at den fritagelse for at betale bidraget, som distributør-grossisterne nyder fordel af, udgør statsstøtte, der ikke har været anmeldt over for Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber?»

De præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

27 Det fremgår af Ferring-dommen, at artikel 87 EF skal fortolkes således, at en foranstaltning som en afgift på det direkte salg af lægemidler, for så vidt som den

udelukkende er pålagt det direkte salg af lægemidler, som foretages af lægemiddellaboratorierne, kun udgør statsstøtte til distributør-grossisterne, i det omfang den indebærer en overkompensation for dem, dvs. i det omfang den fordel, som disse erhvervsdrivende opnår ved ikke at være underlagt afgiften på det direkte salg af lægemidler, overstiger de merudgifter, som de må afholde for at opfylde den forpligtelse til offentlig tjeneste, som de er pålagt ved den nationale lovgivning.

28 I den foreliggende sag har Boiron, et lægemiddellaboratorium, der er underlagt en afgift på det direkte salg, gjort gældende, at den omstændighed, at distributør-grossisterne ikke er underlagt afgiften, indebærer en overkompensation for disse, og at den derfor som sådan udgør en ulovlig støtte til deres fordel. Den erhvervsdrivende har på dette grundlag indgivet begæring om tilbagebetaling af indbetalte beløb i form af den pågældende afgift i regnskabsårene 1998 og 1999.

29 I denne forbindelse bemærkes, at en støtteforanstaltning i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 87, stk. 1, EF, der iværksættes i strid med de betingelser, der følger af artikel 88, stk. 3, EF, er ulovlig. Det påhviler de nationale domstole at beskytte borgernes rettigheder i tilfælde af, at de nationale myndigheder tilsidesætter forbuddet mod at gennemføre støtten, idet de skal drage alle konsekvenser heraf i henhold til national ret for så vidt angår både gyldigheden af de retsakter, der er udstedt til gennemførelse af de omhandlede støtteforanstaltninger, og tilbagesøgningen af den finansielle støtte, der er tildelt (jf. bl.a. dom af 27.10.2005, forenede sager C-266/04 — C-270/04, C-276/04 og C-321/04 — C-325/04, Distribution Casino France m.fl., Sml. I, s. 9481, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

30 Det er korrekt, at Domstolen i flere sager, den har fået forelagt, har fastslået, at virksomheder, der skal betale en afgift, ikke kan unddrage sig betaling under henvisning til, at den fritagelse, der gælder for andre virksomheder, er statsstøtte (Banks-dommen, præmis 80, dommen i sagen Distribution Casino France m.fl.,

præmis 42 og 44, og dom af 15.6.2006, forenede sager C-393/04 og C-41/05, Air Liquide, Sml. I, s. 5293, præmis 43).

- 31 Dog adskiller arten af de pågældende foranstaltninger i de sager, der gav anledning til de i foregående præmis nævnte domme, sig i væsentlig grad fra nærværende sag om en afgift på direkte salg.
- 32 I de ovennævnte sager drejede det sig således hver gang om en fritagelse for visse erhvervsdrivende af en afgift, der er almengyldig, og det blev gjort gældende, at denne fritagelse i sig selv udgjorde en statsstøtte.
- 33 Til gengæld er der ikke i hovedsagen tale om en sådan afgiftsordning, men om en afgift, som kun en enkelt af to konkurrerende kategorier af erhvervsdrivende, dvs. lægemiddellaboratorier, er underlagt.
- 34 I et sådant tilfælde af asymmetrisk afgiftspligt, følger den påståede støtte af den omstændighed, at en anden kategori af erhvervsdrivende, som den afgiftsbelagte kategori konkurrerer direkte med, i det foreliggende tilfælde distributør-grossisterne, ikke er underlagt afgiften.
- 35 I det foreliggende tilfælde ligger det fast, at den omstændighed, at de ikke er underlagt den omhandlede afgift, udgør et bevidst formål, endog hovedformålet med afgiften på direkte salg.

- 36 I denne forbindelse bemærkes, at Domstolen i præmis 19 i Ferring-dommen påpegede, at der i Frankrig findes to direkte konkurrerende distributionsnet for lægemidler, dels distributionsnettet for distributør-grossister, dels distributionsnettet for lægemiddellaboratorier, der sælger direkte til apotekerne. I denne præmis anførte Domstolen endvidere, at en afgift på det direkte salg navnlig tilsigter at afbalancere konkurrencevilkårene mellem de to distributionsnet for lægemidler, da disse ifølge den franske lovgiver er blevet fordrejet som følge af, at kun distributør-grossisterne er underlagt en forpligtelse til offentlig tjeneste. Endelig tilføjede Domstolen, at den stigning i det direkte salg, der blev konstateret i årene umiddelbart inden vedtagelsen af den omhandlede afgift ved lov nr. 97-1164, ikke blot er ophørt, men tendensen er tilmed vendt, idet distributør-grossisterne har genvundet tabte markedsandele.
- 37 Hvis det blev påvist, at den omstændighed, at det direkte salg ikke er underlagt afgiften, medfører en overkompensation for distributør-grossisterne, i det omfang den fordel, som de opnår ved ikke at være underkastet afgiften, overstiger den merudgift, som de må bære for at overholde de forpligtelser til offentlig tjeneste, som de er pålagt, ville det forhold, at et lægemiddellaboratorium som Boiron var underkastet en sådan afgift, være en iværksættelse af en statsstøtte.
- 38 Hvis dette var tilfældet, ville det påhvile den nationale ret, som nævnt i nærværende doms præmis 29, at drage alle konsekvenser heraf i henhold til national ret for så vidt angår gyldigheden af en sådan retsakt.
- 39 I det foreliggende tilfælde er det selve afgiften på det direkte salg, der hævdes at være en statsstøtte, og ikke en hvilken som helst fritagelse, som kan adskilles fra afgiften.

- 40 I et sådant tilfælde kan det tiltrædes, at en erhvervsdrivende som Boiron kan påberåbe sig ulovligheden af afgiften på det direkte salg med henvisning til, at den udgør en statsstøtte, og dermed kræve tilbagebetaling heraf.
- 41 Dette ville i øvrigt ikke medføre, at den nationale ret kan gøre det muligt at udvide antallet af støttemodtagere. Tværtimod udgør en sådan tilbagebetaling — for så vidt det viser sig, at den skal betales — en foranstaltning, der er særlig velegnet til at nedbringe antallet af erhvervsdrivende, der krænkes af den foranstaltning, som anses for at udgøre en støtte, og følgelig begrænse foranstaltningens konkurrencebe-grænsende virkninger.
- 42 Den forelæggende ret og de parter, der har indgivet indlæg til Domstolen, har rejst spørgsmålet, om en sådan ret til at påberåbe sig ulovligheden af afgiften på det direkte salg, der hævdes at udgøre statsstøtte, for derved at kræve tilbagebetalingen heraf er i overensstemmelse med de principper, som er knyttet til Domstolens praksis for skattelignende afgifter, som blev fastslået i dommen i sagen Van Calster m.fl. og yderligere udviklet i senere domme.
- 43 Det følger af denne retspraksis, at når en støtteforanstaltning, hvis finansierings-måde er en integrerende del, gennemføres under tilsidesættelse af anmeldelsesfor-pligtelsen, er de nationale domstole som udgangspunkt forpligtet til at træffe afgørelse om, at de afgifter eller bidrag, der specielt opkræves for at finansiere denne støtte, skal tilbagebetales (jf. dommen i sagen Van Calster m.fl., præmis 54).
- 44 Domstolen har i denne forbindelse præciseret, at der, for at det kan antages, at en afgift udgør en integrerende del af en støtteforanstaltning, skal bestå en tvungen forbindelse mellem afgiften og støtten i henhold til den relevante nationale lovgivning, således at afgiftsprovenuet nødvendigvis anvendes til at finansiere støtten (jf. bl.a. Air Liquide-dommen, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).

- 45 Hvad angår afgiften på det direkte salg er den karakteristisk derved, at denne afgift og den påståede støtteforanstaltning udgør to elementer, der er uløseligt forbundne med én og samme afgiftsforanstaltning. I et sådant tilfælde er forbindelsen mellem afgiften og støtten endnu tættere end i tilfældet med en skattelignende afgift såsom den, der var genstand for dommen i sagen Van Calster m.fl.
- 46 Under disse omstændigheder er det forhold, at en erhvervsdrivende som Borion tillægges en ret til at påberåbe sig ulovligheden af en afgift på det direkte salg for derved at kræve tilbagebetaling af beløb, der er betalt i form af afgiften, i overensstemmelse med de principper, som er knyttet til Domstolens praksis for skattelignende afgifter, som blev fastslået i dommen i sagen Van Calster m.fl. og yderligere udviklet i senere domme.
- 47 Det skal tilføjes, at en sådan tilbagebetaling under alle omstændigheder kun kan ske, såfremt det påvises, at de nævnte beløb — eller i det mindste den del af beløbet, der kræves tilbagebetalt — udgør en overkompensation for distributør-grossisterne, og derfor indebærer en økonomisk fordel for dem, og såfremt de øvrige betingelser opregnet i artikel 87, stk. 1, EF for, at en foranstaltning kan klassificeres som statsstøtte, også er opfyldt.
- 48 På grundlag af det anførte må det første spørgsmål besvares med, at fællesskabsretten skal fortolkes således, at et lægemiddellaboratorium, der skal betale et bidrag som det bidrag, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 97-1164, kan påberåbe sig, at den omstændighed, at distributør-grossisterne ikke er pålagt denne afgift, udgør statsstøtte, med henblik på at opnå tilbagebetaling af den del af de betalte beløb, der svarer til den økonomiske fordel, som distributør-grossisterne uretmæssigt har opnået.

Det andet spørgsmål

- 49 I hovedsagen har et lægemiddellaboratorium, der skal betale afgift på direkte salg, og hvor det ligger fast, at afgiften ikke blev anmeldt efter artikel 88, stk. 3, EF, gjort gældende, at afgiften er ulovlig med henblik på at opnå tilbagebetaling heraf under henvisning til, at det forhold, at distributør-grossisterne — som er direkte konkurrenter til dette laboratorium — ikke er underlagt afgiften, udgør statsstøtte.
- 50 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om overholdelsen af effektivitetsprincippet kan sikres, når det i overensstemmelse med de nationale regler om bevisbyrdefordelingen og med henblik på at opnå tilbagebetaling af de beløb, der blev betalt i form af afgift på direkte salg, påhviler den erhvervsdrivende, der ønsker at opnå tilbagebetaling heraf, at bevise, at den omstændighed, at distributør-grossisterne ikke er underlagt afgiften, indebærer en overkompensation for disse, såfremt mindst én af de fire såkaldte »Altmarkbetingelser« ikke er opfyldt, og derfor som sådan udgør en økonomisk fordel som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF.
- 51 Da der — som i hovedsagen — ikke findes fællesskabsretlige bestemmelser på området, tilkommer det hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at udpege de kompetente domstole og fastsætte de processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som fællesskabsrettens direkte virkning medfører for borgerne, men disse regler må dog ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), og de må heller ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Fællesskabets retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. bl.a. dom af 10.4.2003, sag C-276/01, Steffensen, Sml. I, s. 3735, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 Den forelæggende ret har i denne forbindelse på den ene side anført, at selv om bevisbyrden for en overkompensation for distributør-grossisterne, der forudsætter

en påvisning af, at mindst én af de fire såkaldte »Altmark-betingelser« ikke er opfyldt, i princippet påhviler den erhvervsdrivende, der gør gældende, at der foreligger en støtte, med henblik på at opnå tilbagebetaling af den pågældende afgift, giver disse nationale regler ligeledes den nationale ret vide beføjelser til af egen drift at anordne alle de foranstaltninger til bevisoptagelse, der er hjemlet i lovgivningen.

- 53 På den anden side har den forelæggende ret anført, at denne beføjelse kun er en mulighed, og at den erhvervsdrivendes manglende fremlæggelse af de relevante beviser til støtte for den pågældendes påstand kan udgøre den eneste hindring for at påvise, at afgiften på direkte salg udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 88, stk. 3, EF, såfremt de såkaldte »Altmark-betingelser« vedrører forhold, som denne erhvervsdrivende ikke nødvendigvis har adgang til uden for rammerne af et søgsmål, hvorved den begunstigede af den hævdede støtte selv inddrages.
- 54 Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon har endvidere påpeget, at den nationale ret især har mulighed for at pålægge en part eller en i forhold til retssagen udenforstående tredjemand at fremlægge et aktstykke eller et dokument.
- 55 For at sikre overholdelsen af effektivitetsprincippet er den nationale ret under disse omstændigheder forpligtet til at anvende alle de til rådighed værende processuelle midler efter national ret, som bl.a. omfatter muligheden for at anordne den nødvendige bevisoptagelse, herunder at pålægge en part eller en tredjemand at fremlægge et aktstykke eller et dokument, hvis den fastslår, at den omstændighed, at et lægemiddellaboratorium som Boiron pålægges at bevise, at der foreligger en overkompensation for distributør-grossisterne, og dermed, at afgiften på direkte salg har karakter af statsstøtte, kan gøre det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at føre et sådant bevis, navnlig på grund af den omstændighed, at det vedrører forhold, som et sådant laboratorium ikke har rådighed over.
- 56 Henset til ovenstående må det andet spørgsmål besvares med, at fællesskabsretten ikke er til hinder for anvendelsen af nationale regler, hvorefter tilbagebetalingen af et

obligatorisk bidrag såsom det bidrag, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 97-1164, er betinget af, at den, der har fremsat krav om tilbagebetaling, fører bevis for, at den fordel, som distributør-grossisterne opnår ved ikke at være underlagt afgiften, overstiger den merudgift, som de må bære for at overholde de forpligtelser til offentlig tjeneste, som de er pålagt i henhold til national ret, og især, at mindst én af de fire såkaldte »Altmark-betingelser« ikke er opfyldt.

- 57 For at sikre overholdelsen af effektivitetsprincippet er den nationale ret imidlertid forpligtet til at anvende alle de til rådighed værende processuelle midler efter national ret, som bl.a. omfatter muligheden for at anordne den nødvendige bevisoptagelse, herunder at pålægge en part eller en tredjemand at fremlægge et aktstykke eller et dokument, hvis den fastslår, at den omstændighed, at et lægemiddellaboratorium som Boiron pålægges at bevise, at der foreligger en overkompensation for distributør-grossisterne, og dermed, at afgiften på direkte salg har karakter af statsstøtte, kan gøre det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at føre et sådant bevis, navnlig på grund af den omstændighed, at det vedrører forhold, som et sådant laboratorium ikke har rådighed over.

Sagens omkostninger

- 58 Da sagens behandling i forhold til sagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) Fællesskabsretten skal fortolkes således, at et lægemiddellaboratorium, der skal betale et bidrag som det bidrag, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 97-

1164 af 19. december 1997 om finansiering af den sociale sikring i 1998, kan påberåbe sig, at den omstændighed, at distributør-grossisterne ikke er pålagt denne afgift, udgør statsstøtte, med henblik på at opnå tilbagebetaling af den del af de betalte beløb, der svarer til den økonomiske fordel, som distributør-grossisterne uretmæssigt har opnået.

- 2) Fællesskabsretten er ikke til hinder for anvendelsen af nationale regler, hvorefter tilbagebetalingen af et obligatorisk bidrag såsom det bidrag, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 97-1164, er betinget af, at den, der har fremsat krav om tilbagebetaling, fører bevis for, at den fordel, som distributør-grossisterne opnår ved ikke at være underlagt afgiften, overstiger den merudgift, som de må bære for at overholde de forpligtelser til offentlig tjeneste, som de er pålagt i henhold til national ret, og især, at mindst én af betingelserne i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (sag C-280/00), ikke er opfyldt.

For at sikre overholdelsen af effektivitetsprincippet er den nationale ret imidlertid forpligtet til at anvende alle de til rådighed værende processuelle midler efter national ret, som bl.a. omfatter muligheden for at anordne den nødvendige bevisoptagelse, herunder at pålægge en part eller en tredjemand at fremlægge et aktstykke eller et dokument, hvis den fastslår, at den omstændighed, at et lægemiddellaboratorium som Boiron pålægges at bevise, at der foreligger en overkompensation for distributør-grossisterne, og dermed, at afgiften på direkte salg har karakter af statsstøtte, kan gøre det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at føre et sådant bevis, navnlig på grund af den omstændighed, at det vedrører forhold, som et sådant laboratorium ikke har rådighed over.

Underskrifter